

IZ SLOVENIJE.

Spomenik carici kraljici Jelisiavi u Trstu. Trstanske škole bile su podići u grad. Janjčki školi Imperatrice Elisabeth* u ulici Madonna del Mare spomenik carici i kraljici Jelisiavi. Dne 10. tek mj. bio je spomenik preuzet po carskom povjereniku dvor. savjetniku vitezu dr. Ivanu pl. Krečiću-Strassoldo.

Štrajna smrt u Trstu. Iz Trsta javljaju: Zeljeničar Pavao Dulas, star 44 god., spotačun se je i pao pod jurci vlak, koji mu je odsekao obje ruke i noge. Nesretni Dulas ostao je na mjestu mrtav.

DALMACIJE.

Raspustena dalmatinska društva. Svojevrijemno su se raspustila dalmatinska društva: „Armonia“ u Sinju, „Banda cittadina farese“ u Hvaru, zatim „Klyb-klyb“, „Federazione fra lavorator“, „Biblioteka popolare“, i „Hrvatska Sokolska Zajednica“ u Splitu.

Općinsko zastupstvo u Sućurcu raspusteno. Dalmatinsko namjesništvo raspustilo je općinsko zastupstvo u Sućurcu. Upravljanje općinskih posla povjereno je g. Mihovu Franiševiću pok. jurja.

Odlukovanje učitelja. Nadučitelj u miru u Zadru Savo Krist bio je odlukovan po dalmatinskom namjesniku sa počasnom kolajnom za 40 godina vjernog službovanja.

Umrli. Dne 27. pr. mj. umro je u Pračnju kanonik do Cesar Gjurović. — U štrajerskom Gracu umro je 5. svibnja kapetan trgovacke mornarice Pavao Krstički, rodom iz Kučišta na poluočuju Pelešću. — Na talijanskom ratistu pao je 21. pr. mj. Vicko Tabain Santić, slusatelj trgovačke akademije Bocconi u Milano. Pokuojnik bio je vrlo darovit, te se je i bavio publicističkim radom. Najviše je vrlo lijepih literarnih crkiza u Milano. Dneva 27. svibnja pala je u udovica Pavica Čarjka pok. Ivana iz Segeta u bunar Longova čarjina i tu nesretna zaglavila.

Domaci umjetnik. „Narodnom Listu“ pišu iz Omiša: Ovih se dana vratio u svoje rodno mjesto mladi naš umjetnik, operni tenorista, gosp. Ivo Škrivanić. Prije malo dana bio je u Budimpešti, gdje je za pokušaj pjevao u kraljevskoj operi. Na prabi je bio sam direktor dr. Aurel Kern, grof Banti i mnogo drugih odlučnika. Proba je izvrsno uspjela, te se nadamo, da će naš mladi umjetnik, blii angažman. Mi smo srdačno čestitali i želimo, da proslavi hrvatsko ime u tuđem svijetu.

Nezarica. Kod iskrcavanja teških predmeta iz jedne maune u Splitu prelomio se najednom jarbol, koji je zahvatio Daripa Deriviša iz Dulcinja tako nesretno, da je na mjestu ostao mrtav.

POKRAJINSKE STVARI.

Istarski učitelji čekaju još i danas na ratnu pripomoć, koja im je već u veljači t. g. odučena bila od zemaljskoga odbora u istoj mjeri i na isti način, kako je vladu učinila za činovnike. Pitanje mora da je zapelo negdje na pokrajinskom školskom vijeću, koje ima i zadatak, da se na zemaljski računarski uređ, te bi po tom zemaljska blagajna odnosno c. k. porezni uredi isplatali dotične iznose.

Ako je igda vjerijela ona strinjica: bis dat qui cito dat („brza pomoć vrijedi dvostruko“), to bi se obistinilo sasna u ovom slučaju, jer se ne može tajiti, da istarski učitelji — a valjda i druguda njihovi kolege — uz skupoću koja svagdje vlada ne mogu pravo sa svojim mrskavim plaćama živjeti ni umrijeti. S jedne strane Njegova Preuzvišenost c. k. naravniskog kao predsjednik pokrajinskog školskog vijeća a s druge zemaljska uprava komisija kao nasljednica zemaljskog odbora morali bi maknuti stvar i dovesti je konačnom riješenju.

Jednom smo spomenuli, da bi se nekoje najvažnije cestogradnje, za koje su sve predradnje gotove, mogle izvršiti putem ratnih zarobljenika. To se mora učiniti i glede drugih, mjekojih radnja u pokrajini, te se uz njihovu važnost za dotične krajeve, Uredjenje rješenja Mirne i Raše, prosušjenje Jezera i Luga na otoku Krku, pogotovo prosušjenje Čepičkog jezera.

Dok domaci ljudi stoje na granicama carstva u obrani države, pravo bi bilo, da se zaposli u gorenavedenim radnjama baš ratne zarobljenike, kako su isti zaposleni i po drugim krajevima i vojnike i građanske stvari. Stalni smo, da vojnička oblast nebi imala ništa protiv tomu, videći opću korist dotičnih radnja, ali treba da se za to zauzmu pozvani činbenici, kod nas naročito c. k. Namjesništvo i zemaljska upravna komisija. Ne valja čekati na konac rata sa svim i svacim; što se treba izvesti prije biti će toliko dobitvenog i vremena i troška i truda, a narod će blagoslivljati upravu koja ga ne zanemaruje.

Náčelo narodne pravovravnosti, što ga je za svoje djelovanje proglasila zemaljska upravna komisija, ina se provest i Istri u svacim i povsuda. Gdje zemaljskih ured i zemaljskih zavoda rekli smo što treba učiniti. Ali to isto načelo mora obavljati također u općinskim upravama, i to u svima.

Što se moglo u tom smjeru učiniti na političkim, sudbenim i drugim c. k. oblastima, što je laktično učinjeno također kod općinskih glavarstva, gdje su i gradovi i lrovenčani na upravi, to se mora provesti također kod onih općina, gdje vladaju ili su dosad vladali Talijani.

Nije pravo da sve općine, kao n. pr. Poreč, Višnjana, Vrsar, Vižnada, Motoven, Oprtalj, Grožnjana, Labin, Plomin, Tinjan, Lovran, Močenićnice, Cres, oba Lošinj, Osor, Svetvinčenat, Vodnjan, Pula ostaju kod isključivosti talijanskog jezika, dočim je skoro u svima većina općinara

hrvatske narodnosti. Zemaljska upravna komisija sporazumno sa c. k. vladom ima samo da okružnikom opomene dotična glavarstva, a da se okane dosadašnjeg protuzakonikog sustava te uvedu u svoje uređovanje i djelovanje povemašnju jedn-nakopravno.

Néće li se već sada, u općinama kakve su danas, učiniti red, onda je najbolje, da se bezodložno provede razdioba općina u fatri, kako je bila jednom pokušano pod vodstvom c. k. vlade, ali nije uspjelo uslijed samovolje i tvrdoglavošć talijanske stranke.

Ali pri tome se ne smije zaboraviti na jedno temeljno načelo: odijeljujući talijanske općine od hrvatskih odnosno slovenskih im se paziti da takodjer c. k. oblasti (kotarska poglavarstvo, sud, porezni ured i t. d.) budu jednako odijeljene.

Possno nije težak: u Istri imademo predviđat za stvorenje dviju narodnih okružja. Talijansko okružje bi imalo obuhvatiti gradove i graditice: Mirje, Kopar, Zulu, Piran, Buje, Umag, Čittanovu, Poreč, Vrsar, Rovinje, Bale, Vodnjan, dakle po prilici već to zapadne obale. Sve ostalo, osim Pule, koji bi morala imati poseban položaj, spada u hrvatsko-slovensko okružje, ili ako bi se htjelo u jedno slovensko sa područjem sjeverno od rijeke Dragonje i jedno hrvatsko sa ostalom Istrom i otocima.

Uza sve zlo, koje inače nosi sobom rat, morano nastojati, da nam pruži barem to dobro, da se poslije rata možemo mirno razvijati svaki na svojem području u oširu korist samih sebe i države.

U nekojima općinama Istre opstoje Družbine škole, koje su bile ustanovljene dozvolom oblasti a na molbu dotičnih ljudi, jer javnih škola sa hrvatskim naukovim jezikom nije bilo. Žašto da Družba troši i dalje za takve škole, kad je njihova potreba dovoljno dokazana? Uzmimo mjesta kao Kaštelir, Veliki Lošinj, Vinikuran kod Pule, Liganj kod Lovrana, Lovane, Lovrečica, Materadu, Vrabrigu i t. d. gdje opstojše škole sa dovoljnim brojem polaznika. Tu bi se moralo odmah pomoći: školske oblasti bi imale same, a da ne čekaju nikakvih traženja, pretvoriti navedene škole u javne i odteretiati tako Družbu, koja bi onda mogla sa svoje strane više skrbiti za uzgoj učiteljskog pomlađa, davajući izdašne potpore.

Naravniski, pri tome bi se moralo uzeti u obzir sada namješteno Družbino učiteljsko osobije, koje nebi smjelo raditi toga trpiti, ma radilo se i o vjernim učiteljima iz Banovine.

RAZNE VIJESTI.

Brisan iz imenika odvjetnika. Zaključkom vrhovnog sudskog dvora u Beču brisan je iz imenika odvjetnika u Zadru i dr. Ljudevit Milčević, koji boravi od dulje vremena u inozemstvu.

Italija i životne namirnice za Crnu Goru. Javljia se iz ratnog novinarskog stana: Crnogorski metropolit Milrofan i predsjednik skupštine Milo Dožić bili su više visokih crogorskih veleodstojnika obradili sa se posredovatelj poslanstva u Rimu poslanstvu Sjedinjenih država u Beču sa mlobom, da se intervirna kod vlada četvornoga sporazuma, da one dopuste dovoz životnih namirnica za civilno stanovništvo Crne Gore iz skladišta crnogorske vlade u Solunu do pristanista u Baru. Talijanski ministar izvanjskih posala izvjestio je poslanstvu Sjedinjenih država u Beču, preko americkanskog poslanstva u Rimu, da talijanska vlada i ne pomislija da dopusti dovoz crogorskih životnih namirnica u Bar.

Rumunjska vojska na ruskoj granici. „Novoje Vremja“ prima sa rumunjske granice, da Rumunjska skuplja svu svoju vojsku na ruskoj granici. Na bugarskoj granici ostale su samo ošice posadne čete.

Ruska ofenziva. Pišuć o žestini ruskih navala u njihovoj najnovijoj ofenzivi, priznaje pregradski dopisnik „Timesa“, da su ruski gubici uistinu veliki i da se već u službenim krogovima ne tajje. Veći dio ruske armije — veli dopisnik — polazi na frontu od Brody-a do Černovica, gdje su po svojoj prilici Rusi koncentrirali svoje topništvo. Sa municijom su vrlo dobro opskrbljeni, te imadu na raznim točkama upravu neiscrpeivne zalih. Nadalje veli dopisnik, da žestina ruske topničke paljbe podsjeka na njemačko-austrijski prodor na frontu Tarnov-Gorlice. Napadajuće čete vodi general Brusilov, koji raspala sa jedan i po milijuna ljudi, tako da im nije nužno da štedi na ljudskom materijalu.

Internirani ljuskoci. Čim je Crna Gora slijedila primjer Srbije i uplela se u rat sa našom državom, bio je najveći dio crogorskih podnika, nastanjenih u Dalmaciji, odatim na svrhu interniranja u razne krajeve Ugarske. Iza kako je Crna Gora položila oružje, bilo je navodno većem dijelu takvih obočana, da će im povratka u Dalmaciju biti dozvoljen. Kako čujemo, bili su dapače jur i saslušani sa strane kompetentnih oblasti, da se izrazu u koliko reflektiraju na prošetak. Malo je naravniski onih, koji se ne bi rado povratili k svojim zapuštenim ognjištima, pogotovo sada, gdje polja i livade traže marnu ruku svojih gospodara. Ne čudim se dakle, da ima nekoj salcavaju pitanjima, hoće li se i kada taj narod povratiti svojim kućama. Sve što im možemo reći, bilo bi ovo: ako im je povratka jur obećan i ako su ih oblasti u tu svrhu jur saslušale i popisale, nema svrhe, da se narodu žuri, već nekada budi miran i ustrijplj i ne čeka više naredbe u uvjerenju, da će im se želje, u koliko su opravdane i državnim interesima korisne, stalno ispuniti.

Podupirajte Družbu!

Svakovrstne pisarničke potrepštine za urede, trgovce i privatnike dobiva se u papirnici Jos. Krpmotić u Puli.

Postl. br. U 56-16-3.

U ime Njegova Veličanstva cara!

C. kr. kotarski sud u Buzetu po tužbi funkcionar državnoga odvjetništva kao javnoga tužitelja protiv Antuna Podreka radi § 12. Z. 16-1. 1896. L. D. Z. iz g. 1897 br. 89 u prisuću funkcionar državnog odvjetništva Bigatto kao javnoga tužitelja optuženice, koji se nalazi na slobnodi, nakon glavne rasprave danas provedene, a na osnovu prijedloga učinjenoga od tužitelja, da se uporabi zakon

sudio je:

Antuna Podreku pok. Mata i pok. Dinke Brzenca iz Merliću, tam boravećeg, a pripadna u Buzetu, 47 god. starog, kat. vjere, oženjena, pismena, malo posjednika, već kaznjena radi prekršaja o hrani

krivim:

da je dne 22. prošlog veljače u svrhu probede otposlao iz Merliću u Pulu mlička, koje je bilo navodnjeno, dakle hranive predmete, koji su u svrhu zavaravanja bili označeni krivim imenom, dakle prekršaja § 12. Z. 16-1. 1896. L. D. Z. iz godine 1897. br. 89 te biva zato na osnovu § 12 obzirom na al. 1 § 21 netom spomenutog zakona

osudio je:

na deset (10) dana zatvora, te na platež postuđenih troškova, i onih ovršne kazni, među kojima za trošak analize mlička iznos od K 5.

Osim toga će se nazočna presuda na trošak optuženika proglasiati u „Hrvatskom Listu“ u Puli.

Buzet, dne 29. ožujka 1916.

Vivoda v. r.

Dr. Volarić v. r.

KINO
Crvenog križa
ULICA SERGIA BROJ 24.
„Meyers“

Veseloigra u 3 čina sa Julijem Hollers
Erikom Glössner u glavnoj ulozi.

Najnovije slike iz ruske i talijanske bojne fronte.

Početak u 2-30, 3-40, 4-50, 6-10 i 7-20 sati.
Ravnateljstvo si pridržuje pravo promijeniti raspored.

ULAZNINA: I. prostor K 1.—; II. prostor 40 fil.
Ući se može kod svake slike.

Sjećajte se Crvenog Križa!

TVRŦKA
J. PARČINA
Ul. Scorzera 4. TRST Ul. Scorzera 4.
nudi na prodaju u velikoj količini
MODRE GALICE
domaći proizvod snaino 95%
kao također i
Gume za naurljanje „Trissin“
Prodaje također i
Malinovac (Frambois)
za koji se traže zastupnici uz veliku proviziju za Pulu i okolici.
! ! Zajamčena vršnoća robe ! ! !

ISTARSKA POSUJILNICA U PULI.
Tko želi uložiti sigurno svoj novac na štodnju, tko ima plaćati „POSUJILNICA“ interes ili štodog na račun svog duga, tko bi htio u potrebi da digne koliko iz svog uloška kod „POSUJILNICE“

taj neka se obrati
u „Narodni Dom“ (palaca „ISTARSKA POSUJILNICA“) u II. kat na pi-sarnu Dra. L. SCALIER, odvjetnika i vojničkog branitelja, i to u svaki delavni dan od 9—12 prije te od 3—7 sati poslije podne.
Posužilnica plaća na uloške 4 1/2 % kamata.